TÜRK DEVLETLERİ PARLAMENTER ASAMBLESİ

EKONOMİK İŞ BİRLİĞİ KOMİSYONU

ON İKİNCİ TOPLANTI

Ankara (çevrimiçi), 25 Şubat 2025

TAVSİYE KARAR

EKONOMİDE SÜRDÜRÜLEBİLİR GELİŞMENİN BİR FAKTÖRÜ OLARAK ENERJİ GÜVENLİĞİ

Parlamenter Asamble:

TÜRKPA üyesi devletlerin ekonomilerinin sürdürülebilir gelişiminin bir faktörü olarak enerji güvenliğinin sağlanması için mevcut fırsatların kullanılması gerekliliğini **anlayarak**;

TÜRKPA üyesi devletler arasında enerji iş birliğinin kurumsallaştırılması için entegre Türk Enerji Piyasası'nın kurulması yoluyla koşulların oluşturulmasının önemini **vurgulayarak**;

Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına, özellikle SKA 7'ye, "herkes için uygun fiyatlı, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerjiye erişimi sağlama", ulaşma konusundaki bağlılığımızı **yineleyerek;**

Ticaret ve ekonomik kalkınmayı teşvik etmek amacıyla TÜRKPA üyesi devletler tarafından onaylanan, uluslararası anlaşmalarda belirlenen ve TÜRKPA topraklarından geçen transit yollar için elverişli koşullar oluşturma ihtiyacının **farkına vararak;**

TÜRKPA üyesi devletlerin ulusal ekonomilerinin güçlendirilmesini amaçlayan her türlü karşılıklı işbirliği faaliyetlerini **memnuniyetle karşılayarak;**

TÜRKPA bölgesinde ortak ekonomik işbirliğine katkıda bulunmak için herhangi bir tarafın girişimini desteklemenin önemini **teyit ederek**;

Giderek karmaşıklaşan jeopolitik ve uluslararası enerji durumunda, TÜRKPA iş birliğinin karşılıklı fayda sağlayan ticaret mekanizmalarını geliştirmeye odaklanması gerektiğinin **bilincinde olarak;**

Sürdürülebilir büyüme ve ekonomik kalkınmanın önemli bir unsuru olarak ticaret ve ekonomik işbirliğini teşvik etmek amacıyla transit potansiyelini artırma gereğini **anlayarak;**

Parlamentoların ve parlamenterlerin enerjinin çıkarılması, işlenmesi, taşınması ve tüketiminin yanı sıra ulusal ekonominin enerji üretimi ve enerji tüketimiyle ilgili tüm sektörlerinde yasa çıkarma, bütçeleri onaylama, kaynakları harekete geçirme gibi özel rollerini **göz önünde bulundurarak;**

TÜRKPA üyesi devletlerin parlamentolarına şu **tavsiyelerde bulunulmaktadır:**

a) *Enerji güvenliğiyle ilgili yasal çerçevenin iyileştirilmesi ve ardından TÜRKPA üyesi devletler arasında mevzuatın uyumlaştırılması ve yakınlaştırılmasını*;

b) *Ortak yatırımlar; bilgi birikimi, deneyim ve teknik bilgi alışverişi yoluyla özellikle güneş, rüzgâr, nükleer ve biyoyakıt gibi yenilenebilir enerji alanlarında enerji çeşitliliği ve temiz/yeşil enerji için TÜRKPA üyesi devletler arasında işbirliğinin sağlanması;*

c) *TÜRKPA üyesi devletlerin ilgili alandaki mevzuatını yakınlaştırmak amacıyla paydaşlar için enerji güvenliğini ve ekonomik potansiyeli gerçekleştirmeyi amaçlayan yatırım programlarının etkin kullanımına ilişkin ulusal ve uluslararası en iyi uygulamaların incelemesi;*

d) *TÜRKPA üyesi devletlere, güvenli, sürdürülebilir, rekabetçi ve uygun fiyatlı enerji sağlamak için politikaların koordinasyonu, enerji ticaretinin teşviki, yatırımlar, enerji ürünlerinin üretimine katılma, araştırma ve teknolojik işbirliği yoluyla TÜRKPA üyesi devletler arasında enerji alanında stratejik ortaklık kurulması;*

e) *Bakü-Tiflis-Ceyhan, Bakü-Tiflis-Erzurum, Güney Gaz Koridoru ve bileşenleri Trans-Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı (TANAP) ve Trans Adriyatik Boru Hattı (TAP) gibi bölgedeki stratejik enerji altyapı projelerinin geliştirilmesi, TÜRKPA üyesi devletlerin talebinin karşılanması, onlara*

alternatif güzergahlar sağlanması ve Avrupa ve küresel enerji güvenliğine katkıda bulunulması;

f) *Modern enerji teknolojilerinin, özellikle enerji verimliliği ve enerji depolama ile ilgili olanlar olmak üzere, maliyetini düşürmek ve kullanımını arttırmak amacıyla araştırma ve yenilik yapmak için hükümetler ve özel sektörler arasında yakın işbirliği sağlamak ve petrokimya ürünlerinin ortak üretim ve* dağıtımının tesis edilmesi;

g) Uluslararası Enerji Ajansı (IEA), Uluslararası Yenilenebilir Enerji Ajansı (IRENA) ve Enerji Şartı dahil, ancak bunlarla sınırlı olmayan, uluslararası kuruluşlarla yakın işbirliği kurulması;

h) TÜRKPA üyesi devletler arasındaki enerji işbirliğinin salt tedarikçi-tüketici ilişkisinden, enerji çeşitlendirmesi ve temiz/yeşil enerjiye vurgu yaparak enerji güvenliği ve verimliliğini destekleyen daha teknoloji tabanlı bir işbirliğine doğru kaydırılması;

i) *Kentsel ve kırsal alanlarda yaşayan haneler ve topluluklar için uygun fiyatlı temiz/*yeşil enerji taşıyıcılarına ve son kullanım hizmetlerine evrensel erişimin sağlanması;

j) Düşük karbonlu kalkınma alanında, özellikle sanayi, tarım, enerji, ulaşım ve yenilenebilir enerji kaynaklarında geniş bir uluslararası değişim ve en iyi teknolojilerin çeşitliliğinin geliştirilmesi;

k) Düşük emisyonlu enerji ağlarını hızlandıran, kirliliği azaltan ve kaynak verimliliğini optimize eden yeşil dijital çözümlerin yaygınlaştırılmasının desteklenmesi;

l) Yukarı akış projeleri aracılığıyla çıkarılan petrol ve doğal gazın uluslararası pazarlara taşınmasını sağlayan Trans-Hazar Doğal Gaz Boru Hattı Projesi'nde ortak bir tutum benimsenmesi;

m) Petrol ve gaz iletim-dağıtım boru hatları, depolama tesisleri ve ön uç mühendislik tasarımı, mühendislik, teknik danışmanlık, inşaat ve işletme ile ilgili diğer altyapıların yanı sıra yukarı akış, orta akış ve aşağı akış projelerin *geliştirilmesi ve petrol ve gaz ticaretinde işbirliği fırsatlarının yaratılması;*

n) BOTAŞ Petrol Boru Hattı Anonim Şirketinin boru hattı güvenliği ve Gözetim Kontrol ve Veri Toplama (SCADA) alanındaki deneyim ve teknoloji transferinden başlayarak, boru hattı yönetimi ve boru hattı modernizasyonu konusunda uzman değişimi yoluyla bilgi ve teknoloji transferi sağlama imkânının araştırılması;

o) *Enerji santrallerinin inşası ve modernizasyonu yoluyla endüstrinin kapasitesini arttırmanın yanında hem enerji üreticileri hem de potansiyel*

tüketicilerle işbirliği bağlarını genişletmek ve enerji tasarrufu sağlayan teknolojilere geçişin sağlanması;

p) Sadece yeni enerji kapasitelerinin devreye alınmasında ortaya çıkan maliyetleri azaltmakla kalmayıp aynı zamanda enerji santrallerinin eski ekipmanlarını değiştirmeye, çevresel yükü azaltmaya ve yenilenebilir enerji kaynaklarının çevre dostu tesislerinin geliştirilmesi için mali kaynak sağlamaya olanak tanıyan enerji verimli, son derece ekonomik ekipmanların kullanılması;

q) Hâlihazırda var olan ve yeniden inşa edilen tesis, teknoloji ve ekipmanların *ürünlerinin enerji tasarrufu uzmanlığının yürütülmesi; enerji verimli ekipman ve ürünlerin tanıtımı için projelerin uygulanmasının sağlaması; enerji üretim ve tüketim modlarının optimizasyonunu, muhasebe ve kontrol organizasyonunun uygulanması; enerji kaynaklarının korunmasını sağlayan yeni bina kodları ve yönetmeliklerin tanıtılması ve mevcut yönetmeliklerin geliştirilmesi;*

r) *Hem yenilenebilir enerji kaynaklarının hem de doğal enerji kaynaklarının kullanımını düzenleyen mekanizma ve araçların üretimini ve kullanımını teşvik etmek için bir dizi mali ve idari tedbirin kabul edilmesinin yanı sıra, nüfusun enerji tasarruflu üretim için çaba göstermeye motive edilmesi ve enerji tasarrufu sağlayan davranışları konusunda eğitilmesi*.